

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-30/2008/18.

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a **Naturlife System Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** (Eger) eljárás alá vont vállalkozás ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indult eljárásban megtartott tárgyaláson meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t.

A Versenytanács

- **megállapítja, hogy az eljárás alá vont vállalkozás jogsértő magatartást tanúsított**, amikor az általa forgalmazott étrend-kiegészítők egyes reklámjaiban fogyasztó megtévesztésére alkalmas állításokat tett,
- az eljárás alá vont vállalkozást kötelezi 2.000.000 Ft (kettőmillió forint) **bírság megfizetésére**, továbbá
- kötelezi az eljárás alá vont vállalkozást arra, hogy **a GVH határozatáról** a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül az alábbi tartalmú, legalább negyed oldal terjedelmű **hirdetést tegye közzé** a Természetgyógyász havonta megjelenő ingyenes egészségmagazinban, anélkül, hogy ahhoz észrevételt fűzne:

„A GVH Versenytanácsa a Vj-30/2008. sz. eljárásban hozott határozatával megállapította, hogy a Naturlife System Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. jogsértő magatartást tanúsított, amikor egyes reklámjaiban az általa forgalmazott étrend-kiegészítők egészségre vonatkozó kedvező hatását anélkül állította, hogy az arra szolgáló eljárásban bizonyította volna azok tényleges fennállását.”

A bírságot a határozat kézhezvételétől számított harminc napon belül a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557-00000000 számú bírságbevételi számlája javára kell megfizetni.

A határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított harminc napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel lehet kérni.

Indokolás

I.

A vizsgálat indításának körülményei

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) a Naturlife System Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: Naturlife Kft., vagy Társaság, vagy Eljárás alá vont) ellen a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló többször módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 67. § (1) bekezdése, valamint 70. § (1) bekezdése alapján versenyfelügyeleti eljárást indított 2008. február 21-én.

A GVH észlelte, hogy az eljárás alá vont vállalkozás az általa forgalmazott étrend-kiegészítő készítményeknek és az egyes készítmények összetevőinek valószínűsíthetően szakmailag nem kellően megalapozottan az emberi szervezetben kifejtett kedvező élettani, betegség megelőző és gyógyító hatást tulajdonít az írott sajtóban megjelentetett fizetett hirdetéseiben, a termékeket népszerűsítő szórólapon és a készítmények csomagolóanyagán.

2. A mérlegelési időszakban beszerzett dokumentumok alapján a magatartások valószínűsítették a Tptv. III. fejezetében foglalt rendelkezések megsértését, ezért az ügy kivizsgálása a GVH hatáskörébe tartozik.

3. A vizsgálat lefolytatását a közérdek védelme szükségessé tette, mert az eljárásban érintett készítményekre vonatkozó tájékoztatások az írott sajtóban megjelent hirdetésekben, szórólapon és a termékek címkéjén keresztül a fogyasztók széles köréhez eljuthattak. Az eljárásban érintett tájékoztatások egy különösen érzékeny, kiszolgáltatott fogyasztói kört (beteg, betegségre hajlamos, illetve időskorú emberek) céloztak meg.

II.

Az eljárás alá vont vállalkozás

4. Az eljárás alá vont vállalkozás adatai:

A cég neve: Naturlife System Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

A cég székhelye: 3300 Eger, Stadion utca 1.

5. A Naturlife System Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-t (a továbbiakban: Naturlife Kft, vagy Társaság, vagy eljárás alá vont vállalkozás) 2005 februárjában a Naturworld International Trade CO. és egy magyar magánszemély alapította. Jegyzett tőkéje 3 millió forint. A Naturlife Kft. megalakulása óta étrend-kiegészítő készítmények gyártásával és forgalmazásával foglalkozik. A késztermék előállítását bér munkában történik.

6. Az eljárás alá vont nyilatkozata szerint a termékek kifejlesztésével az volt a célja, hogy készítményei biztosítsák az emberi szervezet jobb működése érdekében a flavonoid szükséglet utánpótlását, betegségek és orvosi gyógykezelések során pedig az alkalmazott gyógyszerek és az orvosi terápiák mellékhatásait csökkentsék.

7. A Naturlife Kft-nek az eljárásban érintett étrend-kiegészítőkből 2007. január 1. és 2008. február 15-e között keletkezett üzleti titoknak minősülő árbevételét, valamint az egyes készítményekre vonatkozó, szintén üzleti titoknak minősülő konkrét értékesítési adatokat a Vj-30/2008/004. számú ügyirat tartalmazza.

III.

A versenyfelügyeleti eljárással érintett termékek és fogyasztói kör

8. A Tpv. 14. §-a értelmében az érintett piacot a vizsgált termék vagy szolgáltatás (áru), és a földrajzi terület figyelembevételével, ezek kombinációjaként kell meghatározni. Az eljárással közvetlenül érintett árun túlmenően a piac meghatározása szempontjából figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesíteni képes árukat (keresleti helyettesíthetőség), valamint a kínálati helyettesítés szempontjait.

Az érintett termékek

9. Az eljárásban érintett termékpiac az étrend-kiegészítők, gyógyszerek, gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítmények, gyógyteák, gyógynövények stb. piaca.

10. Az étrend-kiegészítő készítmények részben tapasztalati, részben bizalmi jellegű termékek. A fogyasztók a használat során tapasztalják meg, de még akkor sem egyértelműen, hogy a megvásárolt termék megfelel-e az általuk előzetesen támasztott elvárásoknak, alkalmas-e a várt hatás kiváltására. A készítmények hatása egyénenként lényegesen eltérő lehet, szélsőséges esetekben még az is előfordulhat, hogy a várt hatás elmaradásán túl, a termék kedvezőtlenül befolyásolja az azt megvásárló személy egészségét.

11. Az eljárásban érintett termékek alapanyagát különféle gyümölcsök képezik a készítmény jellegétől függő megjelenési formában (gyümölcsvelő; gyümölcs sűrítmény és szárított gyümölcsörlemény). Az egyes termékek a gyümölcsökön kívül más növényi összetevőket, vitamin- és ásványianyag keverékeket, folsavat, inulint és cianokobalamint tartalmaznak.

12. A földrajzi piac az adott vásárló szempontjából adott időben reálisan szóba jöhető eladók piaci helyeinek halmazát, illetve földrajzilag e piaci helyek által körülhatárolt területet jelenti. A versenyfelügyeleti eljárásban érintett földrajzi piacnak Magyarország egész területe tekinthető. A versenyfelügyeleti eljárásban érintett étrend-kiegészítőket, azoknak – állított - kedvező élettani és gyógyító hatásait népszerűsítő fizetett hirdetések a vásárlók széles köréhez jutottak, illetve juthattak el nagy példányszámú, országos terjesztésű különböző egészségmegőrző magazinokon és a vállalkozás által terjesztett szórólapon keresztül. A Naturlife Kft. által forgalmazott termékek elvben az ország bármely gyógynövény- és

bioboltjában, drogériákban és gyógyszertárakban megvásárolhatók, illetve a Naturlife Kft-től telefonon, faxon vagy e-mailben megrendelhetők.

Az érintett fogyasztói kör

13. Az érintett termékpiac fogyasztói két, egymástól eltérő, csoportra bonthatók.

Az első csoportba tartoznak azok, akik egészségmegőrző, prevenció célból vásárolják meg az eljárásban érintett termékeket.

A másik csoportot pedig azok a vásárlók alkotják, akik daganatos-, szív- és érrendszeri-, továbbá egyéb betegségben szenvednek. Az ilyen fogyasztók kiszolgáltatott helyzetben vannak, így fokozottabban fogékonyak minden olyan új információra, termékre, amely jelenlegi állapotukban javulást, illetve kedvező hatást ígér. A fogyasztói döntésük meghozatala során a legfontosabb szempont számukra az ígért hatás megvalósulása. Ez a magyarázata annak, hogy sok esetben akár anyagi erejüket meghaladó kiadásokra is hajlandóak. Az érintett célcsoport tagjai - fizikai és lelki állapotukból eredően – hiszékenyebbek, nehezebben tudják reálisan értékelni a megalapozott döntésük meghozatalához szükséges információkat.

IV.

Az eljárásban érintett étrend-kiegészítők nyilvántartásba vétele és csomagolása

14. Az eljárásban érintett készítményeket - forgalomba hozataluk előtt - az OÉTI nyilvántartásba vette az étrend-kiegészítőkről szóló 37/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet előírásai alapján. Az OÉTI a notifikációs eljárás során a termékek csomagolásán szereplő feliratokat bélyegzőlenyomatával hagyta jóvá. Az ezzel kapcsolatos adatokat az 1. sz. melléklet tartalmazza, feltüntetve azt is, hogy mely termékek vannak még forgalomban, és hogy a forgalmazott termékek tényleges csomagolása nem tér el az engedélyezettől.

V.

Kifogásolt magatartások

15. Az eljárás alá vont vállalkozás az írott sajtóban megjelentetett fizetett hirdetéseiben, a termékeket népszerűsítő szórólapon és az általa forgalmazott étrend-kiegészítő készítmények csomagolóanyagán e készítményeknek és azok összetevőinek az emberi egészségre kifejtett kedvező hatást tulajdonít anélkül, hogy erre tudományosan megalapozott bizonyítékokkal rendelkezne. A versenyfelügyeleti eljárásban érintett megállapítások készítményenként az alábbiak:

Naturlife cseppek:

- „szív és érrendszer védelmére”;
- „A készítmény többek között a vérképzéshez és az idegrendszer működéséhez fontos hatóanyagokat is tartalmaz”

- *„Alkalmazása javasolt:*
 - *szív- és érrendszeri betegségben szenvedők terápiás kezelésének időszakában*
 - *a szervezet egészséges anyagcsere folyamatának elősegítésére”*

Flavan Naturlife gyümölcskoncentrátum illetve kapszula:

- *„szervezetünk általános védelme”*
- *„FLAVAN naturlife egészségre teremt, mert a flavonoidok és az antioxidánsok:*
 - *segítenek az oxidatív folyamatok káros hatásainak gátlásában,*
 - *hatással vannak a keringési folyamatokra és segítenek sejtjeink jobb oxigén ellátásában és anyagcsere folyamatainkban,*
 - *hozzájárulnak szervezetünk egészséges működéséhez, lassítják az öregedési folyamatokat;*
- *Tüdőrákos hölgy tapasztalata a készítményről:*

„...a Flavan Naturlife az a készítmény, amely segíthet neked abban, hogy a rád váró kezelések szörnyű mellékhatásai elviselhetőbbek legyenek.”

„...akik ezt szedték nem érezték meg a kemoterápiát annyira, mint akik nem szedték”;

„...az, hogy most itt vagyok 24 hónapja ennek a készítménynek köszönhető;

Flavokid étrend-kiegészítő:

- *„...hatóanyagai hozzájárulnak a felnövekvő szervezet fokozott vitamin, ásványi anyag szükségletének biztosításához, elősegítve ezáltal a gyerekek kiegyensúlyozott növekedését, valamint a megfelelő ellenállóképesség kialakulását”*

Flavonoid étrend-kiegészítő:¹

„ A Flavonoid olyan összetett étrend-kiegészítő, mely a flavonoidok és az inulin már ismert hasznos tulajdonságait, valamint az A-, D-, E-, B6-, B12-, Folsav, C-vitaminok és a cink- korosodó szervezetünk lelassult anyagcsere folyamataira gyakorolt jótékony hatásait ötvözi.”

Flavion étrend-kiegészítő:²

- *„A termékben lévő hatóanyagok hozzájárulnak a szervezet ásványi anyag és nyomelem szükségletének biztosításához, ezáltal a jó közérzet és teljesítőképesség fenntartásához, az ellenálló képesség megőrzéséhez.”*

Flavorex gyümölcskoncentrátum illetve kapszula:³

- *„sejtjeink és idegrendszerünk karbantartása”*

¹ Forgalmazását az eljárás alá vont 2007-ben megszüntette.

² Forgalmazását az eljárás alá vont 2007-ben megszüntette.

³ Forgalmazását az eljárás alá vont 2007-ben megszüntette.

Minden Naturlife termékre vonatkozóan:

- „A flavonoidok kedvező hatásai: antioxidáns hatás és/vagy szabadgyök-befogás • immunrendszer működését befolyásoló hatás • asztma- és allergiaellenes hatás • tumor elváltozásokkal kapcsolatos folyamatokat módosító, főként gátló hatás • májvédő tulajdonságok • szív- és érrendszer működését befolyásoló hatás”
- „ olyan speciális eljárással készülnek, melynek eredményeképpen a gyümölcsökben lévő flavonoidok, antioxidánsok és resveratrol a legmagasabb biológiai tulajdonságokkal bírnak. A gyümölcsökben lévő vitamínok, ásványi anyagok és rostanyagok, így a legkisebb károsodás nélkül kerülhetnek a szervezetünkbe. Az ilyen termékek fogyasztásával olyan kiváló étrendi tulajdonságokkal rendelkező hasznos anyagokhoz jutunk, melyekhez más esetben naponta több kilónyi gyümölcsöt kellene elfogyasztanunk ahhoz, hogy a megfelelő mennyiségű és minőségű antioxidáns hatású flavonoidhoz jussunk ”

16. A Naturlife Kft-től származó 2007. január és 2008. február 15. közötti értékesítési adatok alapján 4 készítmény („Flavonoid”; „Flavion”; „Flactiv” és „Flavorex gyümölcskoncentrátum) forgalmazása 2007 I. félévében megszűnt. A termékek a vállalkozás www.naturlife.hu honlapján sem található már meg.

Újságokban megjelentetett fizetett hirdetések

17. Az eljárásban érintett fizetett hirdetések nagy példányszámú, fogyasztók, kereskedők és forgalmazók számára országosan terjesztett különböző egészségmegőrző magazinokban, a fogyasztók számára patikákban, bio boltokban ingyenesen hozzáférhető kiadványokban jelentek meg.

A ½ és ¼ oldalas hirdetésekben általában a termékek fényképei mellett a készítmények és összetevőik emberi egészségre és/vagy meglévő betegségekre gyakorolt kedvező hatására, illetve daganatos betegeknél a kezelések (kemoterápia, sugárkezelés) mellékhatásainak enyhítésére vonatkozó megállapítások szerepeltek.

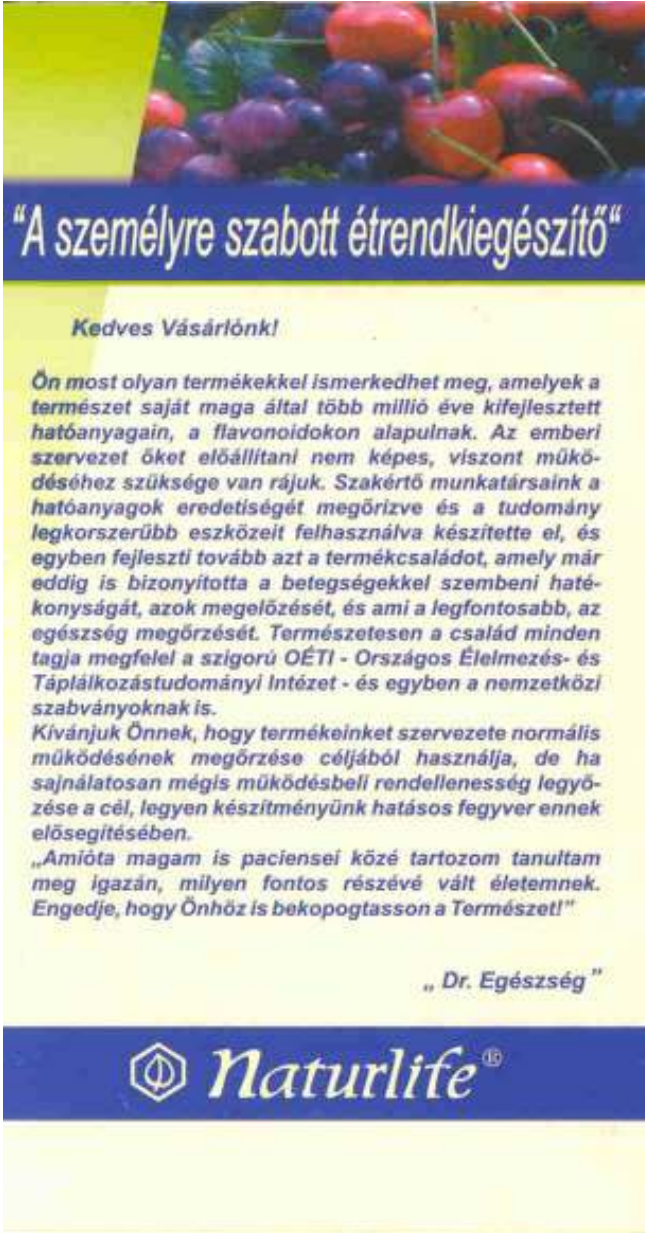
Az „IDEÁL” reforméletmód magazin 2006. júniusi számában és a „Természetgyógyász” magazin 2006. júniusi és 2007. májusi számában ½ oldalas, továbbá a „Természetgyógyász” magazin 2006. decemberi számában ¼ oldalas méretű PR cikk formában egy rákos beteg kedvező tapasztalatainak közzétételével népszerűsítette az eljárás alá vont vállalkozás az általa forgalmazott „Flavan Naturlife” étrend-kiegészítő gyümölcskoncentrátumot.

18. A 15. pontban idézett megállapítások 2005 májusa és 2007 júniusa között jelentek meg a 2. sz. mellékletben felsorolt újságokban A megjelentetett hirdetéseket, PR cikkeket és a közzétételükért fizetett számlák másolatát a Vj-30/2008/004. és Vj-30/2008/009. számú ügyiratok tartalmazzák.

Szórólap

19. A Naturlife Kft a fizetett hirdetések, PR cikkek kivül egy 158 x 148 mm-es, közepén félbe hajtott, színes nyomású szórólap segítségével is népszerűsítette az általa forgalmazott étrend-kiegészítő készítményeket.

20. A szórólap első oldalán „Dr. Egészség” nevében rövid összefoglaló olvasható az egészségmegőrzés fontosságáról és ebben a flavonoidok szerepéről. Az eljárás alá vont arra hívja fel a fogyasztók figyelmét, hogy e fontos hatóanyagot az általa kifejlesztett készítmények tartalmazzák és a termékek minősége megfelel az Országos Élelmiszer- és Táplálkozástudományi Intézet (a továbbiakban OÉTI)⁴ előírásainak.

„A személyre szabott étrendkiegészítő”

Kedves Vásárlónk!

Ön most olyan termékekkel ismerkedhet meg, amelyek a természet saját maga által több millió éve kifejlesztett hatóanyagain, a flavonoidokon alapulnak. Az emberi szervezet őket előállítani nem képes, viszont működéséhez szüksége van rájuk. Szakértő munkatársaink a hatóanyagok eredetiségét megőrizve és a tudomány legkorszerűbb eszközeit felhasználva készítette el, és egyben fejleszt tovább azt a termékcsaládot, amely már eddig is bizonyította a betegségekkel szembeni hatékonyságát, azok megelőzését, és ami a legfontosabb, az egészség megőrzését. Természetesen a család minden tagja megfelel a szigorú OÉTI - Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet - és egyben a nemzetközi szabványoknak is.

Kívánjuk Önnek, hogy termékeinket szervezete normális működésének megőrzése céljából használja, de ha sajnálatosan mégis működésbeli rendellenesség legyőzése a cél, legyen készítményünk hatásos fegyver ennek elősegítésében.

„Amióta magam is paciensei közé tartozom tanultam meg igazán, milyen fontos részévé vált életemnek. Engedje, hogy Önhöz is bekapogtasson a Természet!”

„ Dr. Egészség ’’

 Naturlife[®]

21. A szórólap belső két oldalán 3-3⁵, a hátsó oldalán pedig 2 étrend-kiegészítő csomagolásának fényképe mellett az adott készítmény összetevőinek, tulajdonságainak ismertetése és az alkalmazási javaslata található.

⁴ Az OÉTI elnevezése a szórólap elkészítése óta Országos Élelmiszerbiztonsági és Táplálkozástudományi Intézetre változott.)

⁵ A szórólap mindkét oldalán található olyan készítmény (Flavon, Flavorex), amely gyümölcskoncentrátum és kapszula formájában is előállításra kerül.

A szórólap hátsó oldalán kerültek feltüntetésre a Naturlife Kft. elérhetőségei és a vállalkozás által üzemeltetett honlap címe.

22. A versenyfelügyeleti eljárásban érintett megállapítások az „alkalmazási javaslat” részekben találhatók.

<p style="text-align: center;">Családunkért</p> <p>FLAVAN naturlife gyümölcskoncentrátum FLAVAN naturlife kapszula</p> <p>A Flavan Naturlife gyümölcskoncentrátum alapanyagául szolgáló gyümölcsök élettanilag fontos flavonoidokat tartalmaznak, melyek antioxidáns hatásukkal hozzájárulhatnak a szervezet káros oxidatív folyamatainak gátlásához. A készítmény olyan természetes eredetű összetevőt (inulint) is tartalmaz, amely a hasznos bélbaktériumok (probiotikumok) táplálékául szolgál és elősegíti szaporodásukat. Az egészséges bélflóra a tápanyagok megfelelő felszívódásának és hasznosulásának egyik előfeltétele.</p> <p>Alkalmazása javasolt</p> <ul style="list-style-type: none"> - egyes egészségre ártalmas tényezők hatásával szembeni védőkéző képesség fenntartásához - betegségeket követő regenerálódás időszakában - dagasztós betegek sugár- és kemoterápiás kezelésének ideje alatt - szív- és érrendszeri betegségben szenvedők terápiás kezelésének időszakában - kúraszerűen alkalmazva azok számára, akik kevés antioxidáns tartalmú táplálékot fogyasztanak. 	<p style="text-align: center;">Személyünk frissességéért</p> <p>FLAVION</p> <p>A flavonoidok ma már nélkülözhetetlen antioxidáns hatásúak, az inulin prebiotikus tulajdonságát és a szervezetünk számára elengedhetetlenül fontos ásványi anyagok és nyomelemek (Vas, Cink, Jód, Réz, Króm, Mangán, Szelén, Molibdén, Fluor) erejét foglalja magában a FLAVION étrendkiegészítő készítmény. A termékben lévő hatóanyagok hozzájárulhatnak a szervezet ásványi anyag és nyomelem szükségletének biztosításához, ezáltal a jó közérzet és teljesítményesség fenntartásához, az ellenálló képesség megőrzéséhez.</p> <p>Alkalmazása javasolt</p> <ul style="list-style-type: none"> - fokozott szellemi leterheltség alatt, koncentrációs képességeink megtartásához - egyoldalú táplálkozás esetén - betegségeket követő regenerálódáshoz
<p style="text-align: center;">Szüleinkért</p> <p>FLAVONOID</p> <p>A FLAVONOID olyan összetett étrendkiegészítő, mely a flavonoidok és az inulin már ismert hasznos tulajdonságait, valamint az A-, D-, E-, B6-, B12-, Folsav, C-vitaminok és a Cink - korosodó szervezetünk lelassult anyagcsere folyamataira gyakorolt jótékony hatását ötvözi.</p> <p>Alkalmazása javasolt</p> <ul style="list-style-type: none"> - cinkhiányos táplálkozás mellett - idősebb korúaknak a sejt anyagcserejének normális működéséhez - gyenge ellenálló képességgel rendelkezőknek 	<p style="text-align: center;">Sportolóinkért</p> <p>FLACTIV</p> <p>A FLACTIV étrendkiegészítő készítmény a sportolók vagy akár hobbisportot végzők részére biztosít olyan vitaminokat, ásványi anyagokat, valamint az inulin mellett antioxidáns hatású flavonoidokat, melyek az izmok leterheltségének következtében fellépő fokozott anyagcsere folyamatokban az optimális sejtműködést segítik elő. Fontosak emellett a jó közérzet és a megfelelő teljesítő képesség fenntartásában.</p> <p>Alkalmazása javasolt</p> <ul style="list-style-type: none"> - a szervezet fokozott energiagigénye, valamint jelentős fizikai leterheltsége esetén - a fogyókúrázók hiányos táplálkozásának kiegészítéséért - korunk hiperaktív életviteléből adódó energiavesztés pótlására
<p style="text-align: center;">Gyermekünkért</p> <p>FLAVOKIDS</p> <p>A FLAVOKIDS az antioxidáns hatású flavonoidok és a hasznos bélflórát támogató inulin mellett olyan ásványi anyag- és vitamin- komplexet tartalmaz, melyek nagyon fontosak a fejlődő szervezet számára. A termék hatóanyagai hozzájárulhatnak a fejlődő szervezet fokozott vitamin-, ásványi anyag szükségletének biztosításához, elősegítve ezáltal a gyermekek egészséges és kiegyensúlyozott növekedését, valamint a megfelelő ellenálló képesség kialakulását.</p> <p>Alkalmazása javasolt</p> <ul style="list-style-type: none"> - fiatal korban vitamin és ásványi anyag hiányos táplálkozás esetén - fáradékonyság, immunrendszergyengeség esetén 	<p style="text-align: center;">Nyugalomunkért</p> <p>FLAVOREX gyümölcskoncentrátum FLAVOREX kapszula</p> <p>A Flavorex étrendkiegészítő készítmény alapanyagául szolgáló gyümölcsök élettanilag fontos flavonoidokat tartalmaznak, melyek antioxidáns hatásukkal hozzájárulhatnak a szervezetben lejátszódó káros oxidatív folyamatok gátlásához. A készítmény B-12 és Folsav vitaminokat is tartalmaz, amelyek nélkülözhetetlenek a megfelelő vérképzésben és az idegrendszer működésében.</p> <p>Alkalmazása javasolt</p> <ul style="list-style-type: none"> - dohányzás, túlzott kávé és koffeintartalmú italok fogyasztása esetén - stresszes, feszült életvitelt folytatók részére

Eletünkért

A **Naturlife Cseppek** étrendkiegészítő olyan flavonoid források tárháza, melyek együttes elfogyasztásának köszönhetően azok szinergikus hatása a szabadgyököket képző biokémiai folyamatokat több lépésben is képes semlegesíteni. A készítmény többek között a vérképzéshez és az idegrendszer működéséhez fontos hatóanyagokat is tartalmaz.

A termékben található továbbá szerves savak és telítetlen zsírsavak is, melyek a keringési rendszer (szív- és érrendszer) egészséges működését hivatottak biztosítani, valamint csökkenthetik a vér koleszterin szintjét.

Alkalmazása javasolt

- szív- és érrendszeri betegségben szenvedők terápiás kezelésének időszakában
- fokozott fizikai és szellemi leterheltség esetén
- ülő munkát végzőknek és mozgásszegény életmódot folytatók számára
- a szervezet egészséges anyagcsere folyamatának elősegítésére

Naturlife Cseppek

Vitalitásunkért

A **FLAVOGRAPE** szőlőcukor fogyasztását javasoljuk gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. Előnyös lehet fogyasztása azok számára is akik betegségből lábadoznak vagy akiknek gyümölcs illetve antioxidáns hiányos az étrendjük. Fontos segítség a koncentrációhoz, gondolkodáshoz és az emlékezet frissen tartásához, különösen idősebb korban. Fogyasztásával nőhet teljesítő képességünk, és jótékony hatást gyakorolhat a szív működésre is.

FLAVOGRAPE

Naturlife System Kft.
3300 Eger, Stadion u. 1.
Tel./Fax.: 36/ 516-220

www.naturlife.hu

23. A szórólap a Naturlife Kft. elképzelései alapján készült 2005 októberében 50.000 db-os mennyiségben. 2006 júniusában, júliusában és 2007 decemberében a szórólapból utánrendelés történt az eljárás alá vont vállalkozás részéről. A szórólap összesen 85.000 példányban készült. A szórólap gyógynövény- és bioboltokban, drogériákban és gyógyszerárakban került terjesztésre. A szórólapok készítéséért fizetett számlák másolatát a Vj-30/2008/004. számú ügyirat tartalmazza.

VI.

Az eljárás alá vont vállalkozás álláspontja

24. A Naturlife Kft. meghatalmazott jogi képviselője az eljárásban érintett megállapítások szakmai megalapozottságát az alábbi két tanulmánnyal kívánta alátámasztani:

- dr. Lugosi Andrea (OÉTI) által „Az élelmiszer eredetű flavanoidok potenciális egészségvédő hatása” címmel az Egészségügyi Tudományos Tanács 052/1996 számú támogatásával a 7. Ph.D. program keretében készített bevezető tanulmány; és
- dr. Lugosi Andrea (OÉTI) által „Az antioxidáns hatású anyagok jelentősége” című, valószínűsíthetően 2003 évben készített, összefoglaló.

25. Az eljárás alá vont 2008. március 25-én kelt beadványában az ügyel kapcsolatos álláspontjában az alábbiakat fejtette ki:

- a) Az eljárásban érintett termékeket a Naturlife Kft. az étrend-kiegészítőkről szóló 37/2004. (IV.26.) ESzCsM rendelet 10. §-ának megfelelően az OÉTI-hez nyilvántartásbavételre bejelentette. A rendelet mellékletei tartalmazzák az étrend-kiegészítők gyártásához felhasználható vitaminokat, ásványi anyagokat és vegyületeket, amelyek élettani hatásai teljes egészében elismert tudományos tények, mely tények jelentős része köztudomású tény (pld. a C-vitamin immunrendszer erősítő hatása).
- b) A rendelet mellékletében szereplő vitaminok, ásványi anyagok és vegyületek élettani hatásának igazolására OGYI vizsgálat vagy klinikai kísérletek nem szükségesek.
- c) Sem erkölcsileg, sem jogilag nem kifogásolhatók azon felhívások, amelyek tudományosan igazolt egészségmegőrző hatású termékek fogyasztására ösztönzik a fogyasztókat.
- d) A fizetett hirdetésekben, PR cikkekben és a szórólapon szereplő megállapítások tárgyyszerűek és nem mutatnak túl az étrend-kiegészítők alkalmazása során elvárható kedvező élettani hatásokon.
- e) Nem szerencsés egyes fogyasztói tapasztalatok⁶ publikálása, mert azokban szubjektív elemek is megjelennek.

Összességében úgy ítélik meg, hogy az eljárásban érintett magatartásával a Naturlife Kft. nem tévesztette meg a fogyasztókat.

26. Az eljárás alá vont 2008. június 16-án kelt beadványában az előzetes állásponttal kapcsolatos jogi álláspontjában az alábbiakat fejtette ki:

- a) A Társaság által forgalmazott termékek összetevőit képező vitaminok, ásványi anyagok és vegyületek élettani hatásai teljes egészében elismert tudományos tények, melyek tények jelentős része köztudomású tényé is vált (pl a C-vitamin immunrendszer erősítő hatása). Emlékeztetett arra, hogy a forgalmazott termékek által tartalmazott ásványi anyagok és vegyületek élettani hatását igazoló tudományos cikkeket, tanulmányokat az eljárás során csatolta.

⁶ Rákbeteg nyilatkozata kedvező tapasztalatairól.

b) Mérlegelendőnek tekintette azt, hogy a Társaság a termékek ismertetése során megengedhető, vagy meg nem engedhető kifejezésekkel utalt a termékek élettani hatásaira. Ebben a körben rögzítendő, hogy a jogszabályok (37/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet, illetve a 1924/2006/EK rendelet eltérő szabályozást tartalmaznak. Az eljárással érintett időszakra a Rendelet az irányadó. A Rendelet 10. §-ának megfelelően a termékeket a Naturlife Kft. az OÉTI-hez bejelentette, a bejelentéseket és a bejelentések visszaigazolását (notifikációját), a jelen eljárás előzményét jelentő a panasz kivizsgálására irányuló eljárásban a Társaság csatolta.

c) Önmagában nem tiltott befolyásolás a piaci tájékoztatás, mint piaci magatartás, amellyel a vállalkozások a fogyasztók vásárlási szándékát magukra, termékeikre kívánják irányítani. Tudományosan igazoltan egészségmegőrző hatású termékek fogyasztására való felhívás pedig nem elítélhető.

d) A használt kifejezések értelmezéséről a Tpv. 9. § előírja, hogy a mindennapi életben, illetve a szakmában elfogadott általános jelentés az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

Az általa adott tájékoztatásokat tárgyszerűnek minősítette, összevetve a Tpv. 9. §-a szerint értelmezhető tájékoztatást tartalmat a termékekben felhasznált és a Rendelet által engedélyezett vitaminok, ásványi anyagok és vegyületek élettani hatásával. A vizsgált hirdetésekben lévő állítások nem mutatnak túl az étrend-kiegészítők alkalmazása során várható kedvező élettani hatások bemutatásán.

e) Az előzetes álláspont megállapításai alapján nyilvánvalónak tartotta azt, hogy a Versenytanács másképpen értékeli a Társaság használt kifejezéseket. Az előzetes álláspontban bemutatott jogszabályokat a Társaság a jövőben szó szerint be kívánja tartani. Ekként a további jogsértéstől való eltiltásnak, mint szankciónak a Társaság önként eleget tesz.

f) Amennyiben az eljárás során kifejtett álláspont ellenére bírságot szab ki a Versenytanács, úgy a bírság megállapításánál kérte fokozottan figyelembe venni a következő körülményeket:

- a Társaság csekély piaci részesedése,
- a versenytársakhoz és az előállítási költségekhez képest alkalmazott alacsony fogyasztói árak,
- a fenti két ponttal összefüggő csekély árbevétel,
- a hirdetésekre költött összeg csekély mértéke,
- a hirdetések – szemben egyéb piaci szereplők hirdetésével, ld. többek között a Versenytanács 107/2005. szám alatt közzétett döntésében bemutatott tényállást – nem „csodaszereket” reklámoztak, csupán olyan jótékony élettani hatásokra hivatkoztak, melyeket a hétköznapi életben a termékek alapanyagait képező gyümölcsöknek és növényeknek egyébként is tulajdonítanak.
- a Társaság teljes körű, a tények feltárására is kiható együttműködése az eljárás során.

27. Eljárás alá vont a tárgyaláson az alábbi kiegészítéseket tette:

a) A Kft. 2007. évi nettó árbevételi adatáról nem tudott felvilágosítással szolgálni.

b) Hatályos jogszabállyal nem tudta alátámasztani 2008. március 25-i beadványának azt az állítását, hogy az étrend-kiegészítők rendeleti mellékletben szereplő vitamin és egyéb összetevőinek élettani hatásainak igazolására nem szükséges OGYI vizsgálat, vagy klinikai kísérlet. Megjegyezte viszont, hogy az Európai Unió jogalkotásában határozott törekvés figyelhető meg arra, hogy jogszabályban rögzítsék azt is, hogy milyen állítások tekinthetők megengedettnek az étrend-kiegészítőkre nézve, különösen a természetes alapú, növényi eredetű hatóanyagokat tartalmazó, tehát nem szintetikus eljárással, ipari módon előállított készítményekre. Hatályos közösségi szabály még nem született. Kérte, hogy a magatartás jogkövetkezményeinek értékelése során a Versenytanács ezt a törekvést is vegye figyelembe, nevezetesen, hogy a hatályos – tiltó - szabályokat megengedő normákkal is kiegészítik majd.

c) Előadta továbbá, hogy a cég vezetésének tájékoztatása szerint 2008 januárjától az eljárás alá vont változtatott reklámozási gyakorlatán, csak olyan reklámokat jelentet meg, amelyek mindenben megfelelnek a jogszabályi követelményeknek. A változtatás oka részben a GVH eljárás megindulása, részben a versenytársak – Kft. által figyelemmel kísért – reklámozási gyakorlata, részben a fogyasztóvédelmi hatóságok tevékenysége volt.

d) Előadta, hogy a Kft. folyamatosan konzultál az OGYI-val a termékekkel kapcsolatos esetleges – gyógyszerként való engedélyezésre irányuló - eljárás megindítása érdekében, de arról nem számolhatott be, hogy ilyen kérelmet benyújtottak volna, vagy a közvetlen közeljövőben ilyen kérelem benyújtásra kerülne.

e) Nem tudott tájékoztatást adni arra vonatkozóan, hogy a termékek előállítása során milyen technológiát alkalmaznak a természetes alapanyagok minőségének megőrzése érdekében. A természetes anyagokból olyan kivonási, sűrítési technológiákkal készülnek a termékek, amelyek megőrzik a kiinduló anyagok eredeti természetes, pozitív voltát.

VII.

Jogszabályi előírások

28. Az élelmiszerekre és étrend-kiegészítőkre vonatkozó egyes előírások

2003. évi LXXXII. törvény az élelmiszerekről (Ét.)

A Magyarországon közfogyasztásra szánt, illetőleg forgalomba hozott élelmiszerek előállításának, forgalmazásának feltételére vonatkozó előírásokat a 2003. évi LXXXII. törvény (Ét.) tartalmazza.

A törvény 2.§-ának 1. pontja szerint élelmiszernek minősül az európai élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendeletének (a továbbiakban: 178/2002/EK rendelet) 2. Cikke szerint élelmiszernek minősülő anyag, illetve termék.

A 178/2002/EK rendelet 2. Cikke alapján az élelmiszer fogalma:

„E rendelet alkalmazásában az "élelmiszer" minden olyan feldolgozott, részben feldolgozott vagy feldolgozatlan anyagot vagy terméket jelent, amelyet emberi fogyasztásra szánnak, illetve amelyet várhatóan emberek fogyasztanak el.

Az "élelmiszer" fogalmába beletartozik az ital, a rágógumi, valamint az előállítás, feldolgozás vagy kezelés során szándékosan hozzáadott bármely anyag, többek között a víz is. Az élelmiszer fogalmába beletartozik a 98/83/EK irányelv 6. cikkében - a 80/778/EGK és a 98/83/EK irányelvben megfogalmazott követelmények sérelme nélkül - meghatározott megfelelőségi pontot követően a víz is.”

Az Ét. 2. §-ának 2. pontja értelmében új élelmiszerek az új élelmiszerekről és az új élelmiszer-összetevőkről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 258/97/EK rendelete (a továbbiakban: 258/97/EK rendelet) 1. cikkének 2. pontja szerinti élelmiszer minősülnek.

A 8. § (1) bekezdése alapján új élelmiszer forgalomba hozatalának a 258/97/EK rendelet 4. Cikke szerinti engedélyezését az élelmiszerbiztonsági szervnél kell kérelmezni. A benyújtott kérelem értékelését az egészségügyi államigazgatási szerv szakvéleménye alapján az élelmiszerbiztonsági szerv végzi.

37/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet az étrend-kiegészítőkről

Az élelmiszerekről szóló 2003. évi LXXXII. törvény 20. §-a (11) bekezdésének *b*) pontja értelmében e rendelet előírásait a Magyarországon forgalomba hozatalra szánt, élelmiszerként előállított és forgalmazott étrend-kiegészítőkre kell alkalmazni.

A jogszabály előírásai nem vonatkoznak a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítményekre, valamint a gyógyszerekre.

A 2. § a.) pontja szerint étrend-kiegészítőnek minősül „... a hagyományos étrend kiegészítését szolgáló olyan élelmiszer, amely koncentrált formában tartalmaz tápanyagokat vagy egyéb táplálkozási vagy élettani hatással rendelkező anyagokat, egyenként vagy kombináltan; adagolt vagy adagolható formában kerül forgalomba (például kapszula, pasztilla, tableta, port tartalmazó tasak, adagolható por, ampulla, csepegtető üveg vagy más hasonló por-, illetve folyadékforma, amely alkalmas kis mennyiség adagolására).”

A rendelet 6. § (1) bekezdése alapján az e rendelet előírásainak megfelelő termékek megnevezésében forgalomba hozatalukkor az „étrend-kiegészítő” megjelölést is fel kell tüntetniük a gyártó illetve forgalmazó vállalkozásoknak.

A 6. § (2) bekezdés értelmében „az étrend-kiegészítő jelölése, megjelenítése és reklámozása során tilos a terméknek betegséget megelőző vagy gyógyító hatást tulajdonítani, illetve ilyen tulajdonságra utalni.”

Az étrend-kiegészítő készítmények forgalomba hozatalára, forgalmazási szabályaira és annak hatósági ellenőrzésére illetve a szükséges hatósági intézkedésre vonatkozó előírásokat a jogszabály 10.- 14. §-a részletezi.

A 10. § (1)-(3) bekezdésébe foglaltak értelmében:

(1) Az étrend-kiegészítők hatékony hatósági ellenőrzése érdekében legkésőbb a termék első forgalomba hozatalakor a gyártó vagy az importőr köteles bejelenteni a készítményt a Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi

Intézetéhez (a továbbiakban: OÉTI) a 4. számú melléklet szerinti adatok közlésével és a címke egyidejű megküldésével.

(2) Amennyiben szükséges, az OÉTI a bejelentőtől a termékre vonatkozó további adatokat is kérhet.

(3) Ha a termék az Európai Gazdasági Térség valamely tagállamában már forgalomban van, a gyártónak vagy az importőrnek az első bejelentéskor megadott információkat magyar vagy angol nyelven kell benyújtania az OÉTI-nek, és meg kell neveznie azt az intézményt, amelyhez az első bejelentést tették.”

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2006. december 20-i 1924/2006/EK RENDELETE (az élelmiszerekkel kapcsolatos, tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokról)

A rendelet Preambulumának (9) bekezdése szerint az élelmiszerekben számos olyan tápanyag vagy egyéb anyag - beleértve, de nem kizárólag a vitaminokat, ásványi anyagokat (beleértve a nyomelemeket is), aminosavakat, esszenciális zsírsavakat, élelmi rostokat, különféle növényi és gyógynövénykivonatokat - fordulhat elő, amelyek táplálkozási vagy élettani hatással bírnak, és ilyen állítás tárgyát képezhetik. Ezért meg kell határozni az élelmiszerekre vonatkozó valamennyi állításra vonatkozó általános elveket annak érdekében, hogy biztosított legyen a magas szintű fogyasztóvédelem, és a fogyasztó megkapja a tények teljes ismeretében történő választáshoz szükséges információkat, valamint hogy egyenlő versenyfeltételek jöjjenek létre az élelmiszeriparon.

A (10) bekezdés szerint az állításokkal reklámozott élelmiszerekre a fogyasztók úgy tekinthetnek, hogy azoknak táplálkozási, élettani vagy más egészségügyi előnyük van olyan hasonló vagy más termékekkel szemben, amelyek ilyen hozzáadott tápanyagot és más anyagot nem tartalmaznak. Ez arra ösztönözheti a fogyasztókat, hogy olyan döntéseket hozzanak, amelyek a tudományos ajánlásokkal ellentétes módon közvetlenül befolyásolják az egyes tápanyagok vagy más anyagok összes bevitelét. E lehetséges nem kívánt hatás kezelése érdekében indokolt bizonyos korlátozásokat bevezetni az állításokkal ellátott termékekre. Ebben az összefüggésben az olyan tényezők, mint bizonyos anyagok jelenléte vagy a termék tápanyagprofilja, megfelelő kritériumok annak meghatározására, hogy a terméken szerepelhet-e állítás. Az ilyen kritériumok használata nemzeti szinten - bár indokolt abból a célból, hogy a fogyasztó tájékozottan hozhasson táplálkozással kapcsolatos döntést - vélhetően akadályozza a Közösségen belüli kereskedelmet, ezért azt közösségi szinten harmonizálni kell. Nem tartozik e rendelet hatálya alá az egészséggel kapcsolatos információ vagy közlés, amely a túlzott alkoholfogyasztás veszélyeire figyelmeztető - a nemzeti hatóságok vagy a Közösség által kiadott - üzeneteket támasztja alá.

A (14) bekezdés értelmében az egyes tagállamokban az élelmiszerek címkézésekor és reklámozása során számos olyan, jelenleg is alkalmazott állítás használatos, amelyek olyan anyagokkal kapcsolatosak, amelyek kedvező volta nem igazolt, vagy amelyeket illetően pillanatnyilag nincsen kellő tudományos egyetértés. Biztosítani kell, hogy az anyag, amelyre az állítás vonatkozik, valóban rendelkezzen kedvező táplálkozási vagy élettani hatással.

A (15) bekezdés szerint az állítások valóságtartalmának biztosítása érdekében szükséges, hogy az anyag, amelyre az állítás vonatkozik, elegendő mennyiségben legyen jelen a kész termékben, illetve hiányozzon vagy megfelelően csökkentett mennyiségben legyen jelen a jelzett táplálkozási vagy élettani hatás elérése céljából. Az anyagnak a szervezet számára hasznosítható formában kell jelen lennie. Ezenfelül - adott esetben - az ésszerűen várhatóan

elfogyasztandó élelmiszer mennyiségnek jelentős mennyiségben kell tartalmaznia a jelzett táplálkozási és élettani hatást kiváltó anyagot.

A (17) bekezdés értelmében a tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások alkalmazásával kapcsolatban elsősorban a tudományos megalapozottságot kell figyelembe venni, és az élelmiszeripari vállalkozóknak igazolniuk kell a feltüntetett állításokat. Az állításoknak az összes rendelkezésre álló tudományos adat és a bizonyítékok értékelése révén tudományosan bizonyítottnak kell lenniük.

A (28) bekezdés szerint az étrend egy azon számos tényező közül, amely befolyásolja bizonyos emberi betegségek kialakulását. Más tényezők, mint az életkor, a genetikai hajlam, a fizikai aktivitás szintje, a dohánytermékek és más függőséget okozó szerek fogyasztása, a környezeti hatás és stressz, szintén befolyásolhatják az emberi betegségek kialakulását. Pontos meghatározott termékjelölési követelményeket kell tehát alkalmazni a betegség kockázatának csökkentésével kapcsolatos állítások esetében.

A (29) bekezdés szerint annak biztosítására, hogy az egészségre vonatkozó állítások valósághűek, világosak, megbízhatók és hasznosak legyenek a fogyasztó számára az egészséges étrend megválasztásában, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság által megfogalmazott véleménynek és az azt követő eljárásoknak figyelembe kell venniük az egészséggel kapcsolatos állítások megszővegezését és megjelenítését.

Az I. fejezet 2. cikkének (2) bekezdése szerint a következő fogalom meghatározásokat kell alkalmazni:

1. „állítás”: olyan közlés vagy ábrázolás - beleértve a képi, grafikus vagy jelképes ábrázolás bármely formáját -, amely a közösségi vagy nemzeti jogszabályok szerint nem kötelező, és amely kijelenti, sugallja vagy sejteti, hogy az élelmiszer különleges jellemzőkkel rendelkezik;

5. „egészségre vonatkozó állítás”: bármely olyan állítás, amely kijelenti, sugallja vagy sejteti, hogy az adott élelmiszer, élelmiszercsoport vagy annak valamely alkotóeleme és az egészség között összefüggés van;

6. „betegségek kockázatának csökkentésével kapcsolatos állítás”: bármely olyan állítás, amely kijelenti, sugallja vagy sejteti, hogy az élelmiszer, élelmiszercsoport vagy valamely alkotóelemének fogyasztása jelentősen csökkenti valamely emberi betegség kialakulásának valamely kockázati tényezőjét;

A II. fejezet 5. cikke általános feltételként az alábbiakat tartalmazza:

(1) A tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások alkalmazása csak a következő feltételek teljesülése esetén megengedett:

a) általánosan elfogadott tudományos bizonyítékok igazolják, hogy az állítás tárgyát képező tápanyag vagy egyéb anyag jelenléte, hiánya vagy csökkentett mennyisége az élelmiszerben vagy élelmiszercsoportban bizonyítottan kedvező táplálkozási vagy élettani hatással bír;

b) azt a tápanyagot vagy egyéb anyagot, amelyre az állítás vonatkozik:

i. a késztermék a közösségi jogszabályokban meghatározottak szerint jelentős mennyiségben tartalmazza, vagy - ilyen szabályozás hiányában - olyan mennyiségben tartalmazza, amely az állítás szerint általánosan elfogadott tudományos bizonyítékokkal igazolt táplálkozási vagy élettani hatást eredményezi; vagy

ii. a termék nem tartalmazza, vagy olyan, csökkentett mennyiségben tartalmazza, amely az állítás szerint általánosan elfogadott tudományos bizonyítékokkal igazolt táplálkozási vagy élettani hatást eredményezi;

c) adott esetben az állításban szereplő tápanyag vagy egyéb anyag a szervezet számára hasznosítható formában van jelen;

d) a termékből ésszerűen várhatóan elfogyasztható mennyiség az állításban szereplő tápanyagból vagy egyéb anyagból a közösségi jogszabályokban meghatározottak szerint jelentős mennyiséget tartalmaz, vagy - ilyen szabályozás hiányában - olyan mennyiséget tartalmaz, amely az állítás szerint általánosan elfogadott tudományos bizonyítékokkal igazolt táplálkozási vagy élettani hatást eredményezi;

e) esettől függően a III., illetve IV. fejezetben meghatározott különös feltételek teljesülnek.

(2) A tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások alkalmazása csak akkor megengedett, ha az átlagfogyasztótól elvárható, hogy megértse az állításban kifejtett kedvező hatásokat.

(3) A tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításoknak a gyártó utasításainak megfelelően fogyasztásra elkészített ételmiszerre kell vonatkozniuk.

A II. fejezet 6. cikke az állítások tudományos alátámasztására vonatkozó követelményeket fogalmazza meg:

(1) A tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokat általánosan elfogadott tudományos bizonyítékokra kell alapozni, és azokkal kell alátámasztani.

(2) A tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítást alkalmazó élelmiszeripari vállalkozónak az állítás alkalmazását igazolnia kell.

(3) A tagállamok illetékes hatóságai kérhetik, hogy az élelmiszeripari vállalkozó vagy a terméket forgalomba hozó személy mutassa be az e rendeletnek való megfelelést igazoló valamennyi vonatkozó tényezőt és adatot.

A IV. fejezet 10. cikke szerint

(1) Tilos az egészségre vonatkozó állítások alkalmazása, kivéve ha azok a II. fejezetben foglalt általános követelményeknek és az e fejezetben foglalt különös követelményeknek megfelelnek, ha azokat e rendelettel összhangban engedélyezik, és ha azok a 13. és 14. cikkben meghatározott engedélyezett állítások listáján szerepelnek.

(2) Az egészségre vonatkozó állítás alkalmazása akkor megengedett, ha az alábbi tájékoztatás a címkén vagy – címkézés hiányában – a megjelenítésen vagy a reklámban szerepel:

a) a változatos és kiegyensúlyozott étrend és az egészséges életmód jelentőségére vonatkozó kijelentés,

b) az állításban megfogalmazott kedvező hatás eléréséhez szükséges élelmiszer-mennyiség és fogyasztási minta,

c) szükség esetén figyelmeztetés azok számára, akiknek kerülniük kell az élelmiszer fogyasztását, és

d) megfelelő figyelmeztetés olyan termékek esetében, amelyek túlzott fogyasztása valószínűsíthetően egészségügyi kockázatot hordoz.

(3) A tápanyag vagy az élelmiszer – általában az egészségre vagy az egészséggel kapcsolatos jó közérzetre gyakorolt – általános, nem részletezett kedvező hatásaira való hivatkozás csak akkor közölhető, ha azt a 13. vagy 14. cikkben meghatározott listában szereplő egészségre vonatkozó egyedi állítás is kíséri.

14. cikk Betegségek kockázatának csökkentésével kapcsolatos állítások

(2) Az e rendeletben megállapított általános követelményeken és az (1) bekezdésben foglalt különös követelményeken túlmenően, a betegségek kockázatának csökkentésével kapcsolatos állítás alkalmazása esetén a címkén, vagy – címkézés hiányában – a megjelenítésére vagy a reklámban közölni kell, hogy az állításban szereplő betegségnek több kockázati tényezője is van, és a kockázati tényezők egyikének megváltoztatása kedvező hatást eredményezhet, vagy nem eredményezhet.

A V. fejezet 29. cikke: Ezt a rendeletet 2007. július 1-jétől kell alkalmazni. Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

29. A megtévesztéssel kapcsolatos reklámjogi, versenyjogi szabályok az alábbiak:

1997. évi LVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenységről (Grtv.)

A gazdasági reklámtevékenység végzésére vonatkozó általános- és az egyes reklámok közzétételét tiltó előírásokat, illetve a megjelent reklámok esetén a felelősség megállapításának szabályait a 1997. LVIII. törvény tartalmazza.

A törvény 2. § h) pontja értelmében a gazdasági reklám olyan tájékoztatás, amely termék, szolgáltatás, ingatlan, jog és kötelezettség értékesítését vagy más módon történő igénybevételét és a vállalkozás nevének, megjelölésének, tevékenységének népszerűsítését, továbbá áru vagy árujelző megismertetését mozdítja elő.

A jogszabály 2. § o) pontja alapján megtévesztő minden olyan reklám, amely bármilyen módon – beleértve a megjelenítését is – megtéveszti vagy megtévesztheti azokat a személyeket, akik felé irányul, vagy akiknek a tudomására juthat, és megtévesztő jellege miatt befolyásolhatja e személyek gazdasági magatartását, vagy ebből eredően a reklámozóval azonos vagy ahhoz hasonló tevékenységet folytató más vállalkozás jogait sérti vagy sértheti.

A Grtv. 7. § (1) bekezdése alapján tilos közzétenni megtévesztő reklámot.

A reklám megtévesztő jellegének megállapításakor a 7. §. (2) bekezdés a) pontja értelmében figyelembe kell venni különösen a reklámban foglalt azon a tájékoztatásokat, amelyek az áru általános jellemzőire vonatkoznak. Ilyennek minősül különösen a (3) bekezdés szerint például az áru előállításához felhasznált összetevőkkel, biztonságosságával, egészségre gyakorolt hatásával, adott célra való alkalmasságára, a használatától várható eredményre, ellenőrzöttségére, tesztelésére, valamint az igénybevételéhez, használatához szükséges bármely ismeretre vonatkozó tájékoztatás.

A megtévesztő reklám közzétételéért - a 14. § (3) bekezdése alapján - a reklámozó a felelős.

A Grtv. 15. § (3) bekezdése értelmében megtévesztő reklám esetén a Tpv-t-ben meghatározottak szerint a bíróság, illetve a Gazdasági Versenyhivatal jár el azzal, hogy a törvény 7/A. § (2) bekezdés b)-e) pontjában foglaltak megállapítása a bíróság, a (2) bekezdés a) pontjában foglaltak megállapítása a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozik.

1996. évi LVII. törvény (Tpv-t.)

A Tpv-t. III. fejezete tartalmazza a fogyasztóvédelmi célzatú versenyjogi normákat.

A Tpv-t. 8. § (1) alapján tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni. Az idézett szakasz (2) bekezdése szerint a fogyasztók megtévesztésének minősül különösen, ha a) az áru ára, lényeges tulajdonsága - így különösen összetétele, használata, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint kezelése, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja - tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árujelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak; b) elhallgatják azt, hogy az áru nem felel meg a jogszabályi előírásoknak vagy az áruval szemben támasztott szokásos követelményeknek, továbbá, hogy annak felhasználása a szokásostól lényegesen eltérő feltételek megvalósítását igényli; c) az áru értékesítésével, forgalmazásával összefüggő, a fogyasztó döntését befolyásoló körülményekről - így különösen a forgalmazási módról, a fizetési feltételekről, a kapcsolódó ajándékokról, az engedményekről, a nyerési esélyről - megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak; d) különösen előnyös vásárlás hamis látszatát keltik.

A 9. § értelmében a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

A 10. § alapján tilos a fogyasztó választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazása. Ilyen módszernek minősül különösen, ha olyan körülményeket teremtenek, amelyek jelentősen megnehezítik az áru, illetve az ajánlat valós megítélését, más áruval vagy más ajánlattal történő tárgyszerű összehasonlítását.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2005. május 11-i 2005/29/EK irányelve a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól

6. cikk (1) Megtévesztőnek minősül a kereskedelmi gyakorlat, amennyiben ... bármilyen módon – ideértve a megjelenítés valamennyi körülményét – félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, még akkor is, ha az információ az alábbi elemek közül egy vagy több tekintetében tényszerűen helytálló, és feltéve bármelyik esetben, hogy ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra készíti a fogyasztót, hogy olyan üzleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg:

b) a termék lényeges tulajdonságai, úgymint ... az előnyök, a kockázatok ... az adott célra való alkalmasság ... a használatától várható eredmények ...

Az irányelv melléklete a „minden körülmények között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatok” sorában említi:

17. Annak valótlan állítása, hogy a termék alkalmas betegségek, illetve az emberi szervezet működési zavarainak vagy rendellenességeinek gyógyítására.

VIII.

A magatartás értékelése

30. Jelen eljárásban a közérdek érintettsége egyértelműen megállapítható, mert az eljárásban érintett készítményekre vonatkozó tájékoztatások a fogyasztók széles, jellemzően kiszolgáltatottabb, sérülékenyebb köréhez eljuthattak az írott sajtóban megjelentetett fizetett hirdetések, PR cikkek, a gyógynövény üzletekben, drogériákban és a gyógyszertárakban terjesztett szórólapon, továbbá a termékek címkéin keresztül. A törvény által megfogalmazott védelem fokozott az egészséggel kapcsolatba hozható áruk vonatkozásában, mert a rászoruló fogyasztók testi-lelki épségét érinti a vállalkozások döntést befolyásoló magatartása.

31. Az utóbbi években előtérbe került egészségmegővő életszemlélettel párhuzamosan egyre több olyan termék kerül forgalomba, amely a fogyasztók részéről jelentkező megnövekedett igényt kívánja kielégíteni. Az érintett piacon észlelhető éles verseny az elmúlt években versenyjogilag tiltott, fogyasztó megtévesztésre alkalmas piaci magatartások megjelenésével is járt. Egyes gyártók, forgalmazók nem a saját termékpiacuk adta korlátok betartásával végzik marketing tevékenységüket, hanem más piacra átnyúlnak. Az élelmiszernek minősülő termékek reklámjai gyakran azt a hamis látszatot keltik, mintha a reklámozott termék gyógyszer lenne. Figyelmen kívül hagyják azt a tény, hogy az egyes termékcsoportok az egészséggel kapcsolatos hatásukat csak rendeltetésüknek megfelelően képesek kifejezni. A fenti okok miatt a GVH az elmúlt években számos eljárást folytatott e kedvezőtlen piaci jelenségek visszaszorítása érdekében (Vj-86/2006; Vj-3/2007; Vj-73/2007; Vj-97/2007; stb.).

32. A termékek gyártása, forgalmazása és reklámozása az egymás mellett létező szigorú szabályrendszerek szerint végezhető. Ezt az indokolja, hogy a megfelelő hatósági engedélyk, bejelentések birtokában ellenőrizhető legyen az igazolt tulajdonságokkal rendelkező előállítás, értékesítés és népszerűsítés. A Versenytanács Vj-48/2004/28. számú határozata értelmében: önmagában a forgalomba hozott áru nem megfelelő minősége, illetve a termékkategóriájának megfelelő engedélyének a hiánya nem minősül olyan a gazdasági versenyben megvalósuló fogyasztó megtévesztésnek aminek a szankcionálására a GVH hivatott, az kifejezetten a fogyasztóvédelmi hatóságok hatáskörébe tartozó probléma. Ellenkező esetben a versenytörvényi többlettényállás nélkül is a GVH-ra hárulna a forgalmazott termékek minőségellenőrzése.

33. A Tpv. III. fejezetének, és azon belül is a fogyasztó megtévesztésre alkalmas magatartások tilalmára vonatkozó előírásoknak az a rendeltetése, hogy annak a fogyasztói döntésnek a szabadságát védje, amely szükségképpen kíséri a fogyasztók áruválasztását. Ez a döntés piaci léptékben is befolyásolható, nem tilalmazott magatartás, de versenyjogba ütközővé válik, ha tisztességtelensége megállapítható, mert a vásárlói kedvet fogyasztó megtévesztésre alkalmas magatartással kelti vagy fokozza, s így a fogyasztói érdeksérelem a

fogyasztók versenytársaktól való jogellenes elvonásának lehetősége miatt a versenytársak jogszerűtlen hátrányát is okozhatja.

34. Jelen eljárásban azt kellett feltárni, hogy a fogyasztói döntések versenyjogilag értékelhető módon történő befolyásolására alkalmas volt-e a Naturlife Kft. azon magatartása, hogy az írott sajtóban megjelentetett fizetett hirdetésekben, PR cikkekben, szórólapon az általa forgalmazott étrend-kiegészítő készítménynek és azok összetevőinek az emberi egészségre gyakorolt kedvező hatást, esetenként kifejezetten gyógyhatást tulajdonít.

35. Mindenekelőtt fel kellett tártani a reklámnak a fogyasztók által észlelt üzenetét, figyelemmel arra is, hogy a reklám üzenetének megállapítása során a reklámnak az észlelőire gyakorolt első benyomását kell szem előtt tartani. A tájékoztatás összhatása adja a tájékoztatás tartalmát, üzenetét.

A tájékoztatás üzenetének megállapítását követően el kellett bírálni, hogy az alkalmas-e a fogyasztói döntés befolyásolására. A Gazdasági Versenyhivatal fogyasztók különféle módon történő tájékoztatások általi tisztességtelen befolyásolása miatti fellépése csak akkor indokolt, ha az - a gazdasági versenyre kihatóan - képes befolyásolni a fogyasztókat. A fogyasztók megtévesztésére vonatkozó jogszabályi előírás alapján egy magatartásnak akkor van ténylegesen versenyjogi relevanciája, ha a megtévesztés a verseny szempontjából befolyásolja a fogyasztói döntések szabadságát és a versenyviszonyok torzításával jár.

36. A fogyasztók felé irányuló (reklámként vagy más módon megnyilvánuló) tájékoztatással szemben követelmény, hogy a fogyasztói döntés meghozatalát megelőző tájékoztatás kellően pontos legyen, ne adjon alkalmat arra, hogy a tájékoztatás alapján a fogyasztó valótlan képet alkosson az adott termékről (áruról, szolgáltatásról).

37. A fogyasztókhoz eljuttatott információk valóságtartalmát minden esetben a közreadójának kell igazolnia.

38. Az egészségre és az emberi szervezetre, lélekre ható termékek esetén a potenciális fogyasztók sérülékeny fogyasztói csoportot alkotnak. E személyek a testi és azzal összefüggő lelki problémáik megoldódásának reményében lényegesen érzékenyebben reagálnak a tájékoztatásokra, és a cél elérése érdekében anyagi erejüket meghaladó kiadásokra is hajlandóak. A különféle betegségben szenvedő és egészségügyi problémáik megoldódását kereső fogyasztók esetében az információ-keresési és feldolgozási folyamatra az jellemző, hogy a fogyasztói döntés meghozatala során a várt hatást minden egyéb tényező elé helyezik. Nehézséget jelenthet számukra a termékekre vonatkozó információk mérlegelése a speciális szakértelem hiánya miatt. Az érintett fogyasztói kör fokozottan kiszolgáltatott, ezért különös jelentősége van a tényszerű, túlzásokat nélkülöző, a szakhatósági engedélyekkel jóváhagyott valós és ténylegesen bizonyított állításokat tartalmazó tájékoztatásoknak.

39. A testi és lelki egészség megőrzésével, helyreállításával kapcsolatos termékek – legalábbis részben - bizalmi termékek. Az adott termék hatásának tényleges megvalósulásáról a fogyasztó teljes bizonyossággal soha sem győződhet meg. Ezt a bizonytalanságot hivatott mérsékelni, hogy mindazok a vállalkozások, amelyek az emberi testi és lelki egészséget gyógyító, de egyben veszélyeztető termékeket kívánnak forgalomba hozni, az erre hivatott hatóságnál kötelesek terméküket megvizsgáltatni. Az eljárás egyik fontos célja az, hogy az emberi egészségre ártalmas termékek ne kerüljenek forgalomba, és a forgalombahozatal és fogyasztás feltételei egyértelműen legyenek meghatározva. E szűrés elengedhetetlen

velejárója, hogy az esetleg hatásos és jó termékek lassabban kerülhetnek a piacra, illetve aki a szűrőn nem kíván átesni, nem is viheti piacra - esetleg nagyon hatásos - termékét, vagy csak étrend-kiegészítőként hozhatja azt forgalomba, ez utóbbi esetben viszont nem adhat termékéről olyan tájékoztatást, amely gyógyhatásra utal

40. A hazánkban forgalomba hozott, emberi fogyasztásra szánt termékek esetében kizárólag a jogszabályi felhatalmazással rendelkező intézmény jogosult annak elbírálására, hogy egy adott termék a gyógyszerek körébe tartozhat-e. Gyógyhatást akkor lehet egy készítménynek tulajdonítani, ha hatását olyan klinikai vizsgálatokkal igazolták melyek eredményeit a szakhatóság (nevezetesen az OGYI) elfogadta, és a terméket gyógyszerként engedélyezte.

41. Az eljárás alá vont vállalkozás tisztességtelen előnyre tehet szert az érintett termékpiacon működő olyan vállalkozásokkal szemben, amelyek a jogszabályokat betartva, az engedélyezéssel, vizsgálatokkal járó költségeket (terheket) vállalva csak OGYI engedély birtokában állítják termékeikről, hogy azok betegséget megelőző, helyreállító hatással rendelkeznek.

42. Az OÉTI a készítményeknek az étrend-kiegészítőkről szóló 37/2004. (IV. 26) ESzCsM rendelet 10. §-a alapján történt notifikációját igazoló dokumentumában felhívja a bejelentő vállalkozások figyelmét arra, hogy az nem tanúsítja a termék megfelelőségét. Az előbbiekből eredően a nyilvántartásbavétel nem minősül gyártási és/vagy forgalombahozatali engedélynek.

43. Az eljárás alá vont álláspontja szerint az általa forgalmazott étrend-kiegészítők alapanyagául szolgáló gyümölcsök hatóanyagairól és a hozzájuk adott vitaminokról, ásványi anyagokról köztudomású és tudományosan igazolt, hogy jótékonyan befolyásolják az emberi egészséget, a rákos és egyéb betegségek megelőzése és kezelése során kedvező hatásokkal rendelkeznek. Ezzel nincs összhangban, hogy a termékek - notifikációs igazolásaik alapján - az étrend-kiegészítők kategóriába tartoznak.

44. Az eljárás alá vont álláspontja abban az esetben lenne helytálló és megalapozott, ha a termékek engedélyeztetése nem élelmiszerként, hanem gyógyszerként történt volna meg illetve, ha a készítményekben lévő összetevők hatóanyagainak betegség megelőző, gyógyító hatását a vállalkozás OGYI által elismert humán kísérletek eredményeivel támasztotta volna alá.

45. Az eljárás alá vont két tudományos cikkel kívánta alátámasztani az eljárásban érintett megállapítások szakmai megalapozottságát. Az 50. pontban kifejtésre kerülő okból a Versenytanács nem fogadhat be a versenyfelügyeleti eljárásban az olyan bizonyítékot, amelyet arra hivatott eljárásban, szakértők előtt kellett volna, illetőleg kell majd az eljárás alá vontnak előterjeszteni. Megjegyzi a Versenytanács, hogy a két tanulmány nem látszik elegendőnek annak bizonyítására, hogy az étrend-kiegészítő készítmények és a bennük lévő egyes hatóanyagok önmagukban illetve együttesen betegség megelőző, gyógyító hatással rendelkeznek, továbbá, hogy alkalmasak az egyes terápiás kezelések mellékhatásainak kedvező befolyásolására. Az „Antioxidáns hatású anyagok jelentősége” címet viselő 3 oldal terjedelmű tanulmány a tudományos népszerűsítő irodalom körébe sorolható, elsősorban arról informálja a fogyasztót, hogy milyen antioxidánsok léteznek és azok milyen élelmiszerekben találhatóak meg. A másik – „Az élelmiszer eredetű flavonoidok potenciális egészségvédő hatása” című – terjedelmesebb, tudományos értékű tanulmány viszont már címében hordozza a bizonytalanságot, amikor csak potenciális egészségvédő hatást említ. Az első oldalon azt olvashatjuk, hogy „A növényi flavonoidok ... emberi szervezetre gyakorolt hatásuk és jelentőségük még ma sem teljesen tisztázott.”, továbbá „...a növényekben az egyik leggyakrabban előforduló flavonoid, a kvercetin bizonyos körülmények között mutagén

hatású lehet”. A flavonoidok általában rosszul szívódnak fel, kivéve a katechint. A változatlan szerkezetű flavonoidoknak kevesebb mint 1 %-a éri el a szisztémás keringést...” (5. oldal). „A flavonoidok élettani hatásának értékelésekor igen fontos kérdés, hogy a szervezet képes-e annyi flavonoid felvételére, hogy a szérumban megfelelő koncentrációban legyenek jelen a szöveti mikroszomális drogmétabolizáló és antioxidáns enzimek aktiválásának módosításához. Ezért nemcsak a felszívódás tanulmányozása, hanem az optimális szérumszintek meghatározása is szükséges.” (6. oldal) A tanulmány 7. oldalán lehetséges mellékhatásokról is olvashatunk. Miközben a tanulmány összességében pozitívnak értékeli a flavonoidok hatását, az idézett hollandiai hosszú távú epidemiológiai megfigyelés kapcsán - a kedvező szív- és érrendszeri hatások mellett - az is rögzítésre került, hogy „A flavonoid-bevitel nem befolyásolta a daganatos megbetegedések morbiditását és mortalitását.” „Jelenlegi ismereteink szerint nincs egy olyan kitüntetett biokémiai hatás, amelyért kizárólag a flavonoidok tehetők felelőssé.” A tanulmány záró következtetése: „Mielőtt a növényvilág által előállított leglényegesebb vegyületcsoportnak tekintenénk őket, sokkal több és megbízható, tudományosan igazolt információra van szükségünk az élelmiszerekben előforduló flavonoidok koncentrációjáról, a konyhatechnikai és egyéb technológiai folyamatok során bekövetkező átalakulásokról és veszteségekről, valamint újabb epidemiológiai tanulmányok is elengedhetetlenül szükségesek a pontos hatás megbízható felméréséhez.”

46. Az eljárásban érintett étrend-kiegészítők reklámanyagaiban megfogalmazott állítások együttes üzenete, hogy a készítmények alkalmasak betegségek megelőzésére, kezelésére, a sugárterápia és kemoterápia kiegészítésére, továbbá kedvezően befolyásolhatják a fogyasztók közérzetét, javíthatják fizikai és egészségi állapotukat.

IX.

A Versenytanács döntése

47. A eljárásban érintett termékek betegséget megelőző, helyreállító, gyógyító hatására vonatkozó megállapítások sértik a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 8. § (2) bekezdésének a) és b) pontjait, melyek szerint:

A fogyasztók megtévesztésének minősül különösen, ha az áru ára, lényeges tulajdonsága – így különösen összetétele, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja – tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árjelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak és elhallgatják azt, hogy az áru nem felel meg a jogszabályi előírásoknak.

48. Az eljárásban érintett készítményekről adott tájékoztatás azáltal befolyásolja a sérülékeny, súlyos egészségügyi problémával küzdő fogyasztókat, hogy olyan kedvező élettani hatást kiváltó képességgel ruházza fel a termékeket, amely hatásokat a tudományos ismeret (még) nem igazolja.

A tudományos ismeret – a Fővárosi Ítéltábla meghatározása szerint - a természet objektív összefüggéseiről szerzett, a tudományággal hivatásszerűen foglalkozó, abban szaktekintélynek számító személyek által a tudomány követelményeinek megfelelő módon igazolt tapasztalatok, általánosítások, fogalmak összessége. Nem tekinthetők tudományos ismeretnek a pozitív terméktapasztalatok, a betegektől és kezelőorvosaitól származó vélemények. Ahhoz, hogy egy adott termék betegségeket megelőző, kezelő, gyógyító hatását valóban tudományos ismeretek támasszák alá, ennél mélyrehatóbb vizsgálatokra van szükség.

Alapos, a termék minden szervezetre gyakorolt hatására és mellékhatására kiterjedő kísérletsorozatot kell végezni, a készítményt laboratóriumi körülmények között állatokon, illetőleg embereken tesztelni. Ezt követően az eredményeket az orvostudomány képviselőinek kell elemezni, és arról ekként megalapozottan szakvéleményt adni. E minimális feltételek mellett lehet csupán egy adott készítményről - tudományos ismeretekre alapítottnan - gyógyhatást állítani (Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.185/2007/6., Vj-3/2004.).

49. Az eljárás alá vont vállalkozás részéről a fogyasztók tisztességtelen módon történő befolyásolása a fizetett hirdetésekben, PR cikkekben és szórólapon szereplő megállapítások tekintetében az által valósul meg, hogy

a) bizonyítékokkal alá nem támasztott tájékoztatást adott a fogyasztók számára a készítmények összetételére, hatóanyagainak tulajdonságaira vonatkozóan

- *„olyan speciális eljárással készülnek, melynek eredményeképpen a gyümölcsökben lévő flavonoidok, antioxidánsok és resveratrol a legmagasabb biológiai tulajdonságokkal bírnak (minden Naturlife termékre vonatkozóan);*
- *„A gyümölcsökben lévő vitaminok, ásványi anyagok és rostanyagok, így a legkisebb károsodás nélkül kerülhetnek a szervezetünkbe” (minden Naturlife termékre vonatkozóan);*
- *„...fogyasztásával olyan kiváló étrendi tulajdonságokkal rendelkező hasznos anyagokhoz jutunk, melyekhez más esetben naponta több kilónyi gyümölcsöt kellene elfogyasztanunk ahhoz, hogy a megfelelő mennyiségű és minőségű ... flavonoidhoz jussunk ” (minden Naturlife termékre vonatkozóan);*

b) annak ellenére, hogy az érintett készítmények egyike sem rendelkezik OGYI engedéllyel, állította, hogy az eljárásban érintett termékek betegséget megelőző hatásúak

- *„FLAVAN naturlife egészségre termett, mert a flavonoidok és az antioxidánsok: segítenek az oxidatív folyamatok káros hatásainak gátlásában, hatással vannak a keringési folyamatokra és segítenek sejtjeink jobb oxigén ellátásában és anyagcsere folyamataikban hozzájárulnak szervezetünk egészséges működéséhez, lassítják az öregedési folyamatokat.*
- *„A Flavonoid olyan összetett étrend-kiegészítő, mely a flavonoidok és az inulin már ismert hasznos tulajdonságait, valamint az A-, D-, E-, B6-, B12-, Folsav, C-vitaminok és a cink- korosodó szervezetünk lelassult anyagcsere folyamataira gyakorolt jótékony hatásait ötvözi”;*
- *a Flavokid étrend-kiegészítő „...hatóanyagai hozzájárulnak a felnövekvő szervezet fokozott vitamin, ásványi anyag szükségletének biztosításához, elősegítve ezáltal a gyerekek kiegyensúlyozott növekedését, valamint a megfelelő ellenállóképesség kialakulását”;*
- *Flavion étrend-kiegészítő „A termékben lévő hatóanyagok hozzájárulnak a szervezet ásványi anyag és nyomelem szükségletének biztosításához, ezáltal a jó közérzet és teljesítőképesség fenntartásához, az ellenálló képesség megőrzéséhez”;*
- *Flavorex gyümölcskoncentrátum illetve kapszula „sejtjeink és idegrendszerünk karbantartása”;*

- „a vérképzéshez és az idegrendszer működéséhez fontos hatóanyagokat tartalmaz” (Naturlife cseppek);
 - „a szervezet egészséges anyagcsere folyamatának elősegítésére” (Naturlife cseppek);
 - „szervezetünk általános védelme” (Flavan Naturlife gyümölcskoncentrátum illetve kapszula);
 - „A flavanoidok kedvező hatásai: ... májvédő tulajdonságok...”;
 - „szív és érrendszer védelmére” (Naturlife cseppek);
- c) annak ellenére, hogy a vizsgálatban érintett készítmények egyike sem rendelkezik OGYI engedéllyel, állította, hogy az eljárásban érintett termékek gyógyító hatásúak
- „A flavonoidok kedvező hatásai: antioxidáns hatás és/vagy szabadgyök-befogás • immunrendszer működését befolyásoló hatás • asztma- és allergiaellenes hatás • tumor elváltozásokkal kapcsolatos folyamatokat módosító, főként gátló hatás • májvédő tulajdonságok • szív- és érrendszer működését befolyásoló hatás” (minden Naturlife termékre vonatkozóan) ;
 - Naturlife cseppek „Alkalmazása javasolt:
 - szív- és érrendszeri betegségben szenvedők terápiás kezelésének időszakában;
 - egy rákos beteg kedvező tapasztalatairól beszámoló PR cikkek közzétételével azt a látszatot keltette, hogy készítményei gyógyítják a rákot
 „...az, hogy most itt vagyok 24 hónapja ennek a készítmények köszönhető” (Flavan Naturlife gyümölcskoncentrátum illetve kapszula).
- d) annak ellenére, hogy a vizsgálatban érintett készítmények egyike sem rendelkezik OGYI engedéllyel, állította, hogy az eljárásban érintett termékek csökkentik a sugárterápia és kemoterápia mellékhatásait
- „...akik ezt szedték nem érezték meg a kemoterápiát annyira, mint akik nem szedték” (Flavan Naturlife gyümölcskoncentrátum, illetve kapszula);
 - „...a Flavan Naturlife az a készítmény, amely segíthet neked abban, hogy a rád váró kezelések szörnyű mellékhatásai elviselhetőbbek legyenek.”

50. Az előző pont valamennyi alpontjában említett kijelentések tekintetében azok bizonyítatlanságát kifogásolja a Versenytanács. Az előző pont b), c) és d) alpontjaiban felsorolt állítások azért is versenyjogba ütközőek, mert indokolatlan előnyt biztosítanak az eljárás alá vont számára más, jogkövető magatartást tanúsító versenytársakkal szemben azáltal, hogy hatályos jogszabályokban rögzített korlátokat figyelmen kívül hagynak.

- Ilyen jogszabályi korlát egyfelől az étrend-kiegészítőkről szóló 37/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet 6. § (2) bekezdésében rögzített tilalomba, melynek értelmében „Az étrend-kiegészítő jelölése, megjelenítése és reklámozása során tilos a terméknek betegséget megelőző vagy gyógyító hatást tulajdonítani, illetve ilyen tulajdonságra utalni.” A 49. d) pontban írt hatás is erre a célra kifejlesztett gyógyszerek szedésének eredményeként következik be, tehát a reklámok olyan tulajdonságot népszerűsítettek, amelyekkel gyógyszerektől remélhetőek. A 49. b), c) és d) alpontokban foglalt állítások bizonyítására a

versenyfelügyeleti eljárásban nincs lehetőség, tekintettel arra, hogy azt az OGYI engedély megszerzésére irányuló eljárás során kell bizonyítani.

- Az eljárás alá vont vállalkozás 2007. július 1. napjától a Természetgyógyász egészségmagazinban közzétett reklámjaiban figyelmen kívül hagyta azokat a jogszabályi korlátokat is, amelyeket az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 20-i 1924/2006/EK rendeletének korábban idézett pontjai 2007. július 1. napjától hatályosan tartalmaznak. Emiatt nem fogadta el a Versenytanács az eljárás alá vont védekezésének azt a részét, hogy magatartására csak az EszCsM rendelet vonatkozik.

51. Amikor a fogyasztó egy olyan sajtóhirdetést lát, amelyben a Naturlife Kft. termékeinek fényképe mellett az alábbi szöveget olvassa: „EGÉSZSÉGRE TERMETT, mert a flavonoidok és más antioxidánsok:

- segíthetnek az oxidatív folyamatok káros hatásainak gátlásában,
- hatással vannak a keringési folyamatokra és segítenek sejtjeink jobb oxigén-ellátásában, és anyagcsere folyamatainkban,
- hozzájárulnak szervezetünk egészséges működéséhez, lassíthatják az öregedési folyamatokat”

akkor a fogyasztó a látott képet és az olvasott szöveget automatikusan együtt értékeli és a pozitív állításokat a látott termékekhez kapcsolja, nem is észlelve azt, hogy a kijelentések bizonyos anyagokra - flavonoidok és más antioxidánsok – vonatkoznak.

52. A rákos beteg kedvező tapasztalatairól beszámoló PR cikkek kapcsán felhívja a Versenytanács a figyelmet arra, hogy nem a konkrét esetet, a beteg tapasztalatainak hitelességét vonja kétségbe. A cikk ugyanis több, mint egy a daganatos betegség diagnosztizálását követő 24 hónapos túlélésről adott tudósítás.

- a) A cikk olvasóiban – különösen a betegekben és hozzátartozóikban – az a benyomás alakulhat ki, hogy az ő esetükben is gyógyulás remélhető a Flavan Naturlife terméktől. A cikk - nagy betűkkel és felkiáltójellel írt - címe: „Van segítség...!” A cikk szövegében is olvasható a „Tényleg van segítség? Igen.” szöveg. Igaz, hogy a kijelentést követően már nem a rákbetegséget gyógyító, hanem „csak” megelőző hatásra vonatkozik az „Ebben segítséget nyújt mindannyiunknak a Flavan Naturlife és a termékcsalád többi tagja...” Egyrészt a finom váltást az olvasó nem észleli, és azt érti a cikkből, hogy a Flavan Naturlife őt, vagy az ő beteg hozzátartozóját is meggyógyítja.
- b) Másrészt a betegségmegelőzés tekintetében a szöveg határozottan állítja – ezt bizonyító eljárások lefolytatása nélkül -, hogy a Flavan Naturlife „ebben segítséget nyújt”.
- c) Harmadrészt – noha a cikkben szereplő hölgy a Flavan Naturlife termék fogyasztását említette – a cikkben szereplő állítás nem csupán a Flavan Naturlife termékre, hanem a termékcsalád többi tagjára is vonatkozik.

53. Az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK parlamenti és tanácsi irányelvnek (a továbbiakban: Irányelv) tagállami implementálására megszabott határidő 2007. december 12-én járt le, de a 2007. évben a magyar jogszabály még nem született meg. A 2007. december 13. és 31. közötti időszakra tehát implementáció hiányában - jogforrási tulajdonságaira tekintettel - az

irányelvet közvetlenül kell alkalmazni abból a szempontból, hogy vajon vezethet-e az eljárás alá vontra nézve kedvezőbb eredményre az irányelv alkalmazása. A feltárt tények alapján nem volt egyértelmű, hogy a Természetgyógyász c. egészségmagazin decemberi számának megjelenése és a szórólap decemberi utánrendelése vajon erre az időszakra esett-e. A versenytanács megítélése szerint az eljárás alá vont által esetleg 2007. december 12-ét követően tanúsított magatartás az Irányelv alapján megtévesztőnek minősül és az Irányelv 1. sz. mellékletének 17. pontjába ütközik. Az eljárásban érintett magatartás esetében az Irányelv közvetlen alkalmazása az eljárás alá vont számára nem eredményezne enyhébb elbírálást, mint a Tpv-t szerinti megítélés.

54. A Naturlife Kft. által előterjesztett védekezés elsődlegesen a termékekben szereplő hatóanyagok hatásaira irányuló állításokkal és tanulmányokkal igyekezett alátámasztani az eljárásban érintett megállapítások szakmai megalapozottságát (vö. 24., 25. a) és 26. a) pontok). Ezt a védekezést a Versenytanács az alábbi okok miatt nem fogadta el:

- a) A hatóanyag hatása és a hatóanyagot tartalmazó szer hatása közé nem lehet egyenlőséget tenni. Ezért is szükséges a gyógyszerként való engedélyezés akkor is, ha az új készítmény egy korábban engedélyezett másik szerrel azonos hatóanyagot tartalmaz.
- b) A hatóanyagok csak bizonyos mennyiségben fejtenek ki kedvező hatást, egy bizonyos mennyiség fölött pedig esetleg felerősödnek mellékhatásaik. Ezért nem feltétlenül igaz egy készítményre, amely tartalmaz egy bizonyos hatóanyagot, hogy a készítmény maga is rendelkezik a hatóanyag tudományosan bizonyítottan kedvező tulajdonságaival és ugyanazokat a kedvező élettani hatásokat képes előidézni. Különösen igaz ez a flavonoid hatóanyagra, amely gyenge felszívódási tulajdonságú (vö. 45. pont dr. Lugosi Andrea (OÉTI) által „Az antioxidáns hatású anyagok jelentősége” című, valószínűsíthetően a 2003. évben készített összefoglaló).
- c) A több komponensű szerek esetén az egyes hatóanyagok egymásra kifejtett (erősítő, gyengítő) hatásának tudományos vizsgálata nélkül nem állítható, hogy a készítmény által a komponensek egyenkénti hatásai mechanikusan összegződnek.

55. Figyelemmel arra, hogy az eljárás alá vont egyik készítménye sem egyetlen vitamint, egyetlen ásványi anyagot, vagy egyetlen vegyületet tartalmaz, ezért – az előző pont c) alpontjában kifejtett okból a Versenytanács nem látta a Naturlife Kft. magatartásának jogszerűségét bizonyító körülménynek azt az állítást, mely szerint a rendelet mellékletében szereplő vitaminok, ásványi anyagok és vegyületek élettani hatásának igazolására OGYI vizsgálat vagy klinikai kísérletek nem szükségesek (vö. 25. b) pont).

56. Nem vitatja a Versenytanács azt, hogy sem erkölcsileg, sem jogilag nem kifogásolhatók azon felhívások, amelyek tudományosan igazolt egészségmegőrző hatású termékek fogyasztására ösztönzik a fogyasztókat (vö. 25. c) pont). Ismételt megjegyzi azonban a Versenytanács, hogy a reklámozott termékek tekintetében az eljárás alá vont tudományosan nem igazolta az egészségmegőrző hatást, csak azok egyes összetevőire vonatkozóan csatolt két tanulmányt, illetőleg állította az összetevők kedvező hatásának közismert voltát. Természetesen az is elfogadható, ha a gyártók a fogyasztók vásárlási szándékát termékeikre kívánják irányítani (vö. 26. c) pont), mindaddig, amíg nem a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon teszik ezt.

57. Vitatni kényszerül a Versenytanács azt az állítást, hogy a fizetett hirdetésekben, PR cikkekben és a szórólapon szereplő megállapítások tárgyszerűek lettek volna, és nem mutatnak túl az étrend-kiegészítők alkalmazása során elvárható kedvező élettani hatásokon (vö. 26. d) pont). Az egészséges fogyasztók az eljárás tárgyává tett hirdetések alapján az remélik, hogy egyrészt bizonyos betegségekben nem fognak megbetegedni, másrészt általában egészségesek maradnak, ha szedik az adott terméket, a beteg fogyasztók pedig a termékek fogyasztásától sokféle betegségükből való teljes meggyógyulásukat remélik. Eljárás alá vont is elismerte, hogy „nem szerencsés egyes fogyasztói tapasztalatok publikálása, mert azokban szubjektív elemek is megjelennek” (vö. 25. e) pont).

58. Igazat adott a Versenytanács az eljárás alá vontnak abban, hogy a 37/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet, illetve az 1924/2006/EK rendelet eltérő szabályozást tartalmaz (vö. 26 b) pont), melyre tekintettel, az 1924/2006/EK rendelet követelményeit csak hatályba lépését követően lehet számon kérni (vö. 50. pont).

59. A Versenytanács mindezekre tekintettel

- **megállapította** a Tpv. 77. § (1) bekezdésének d) pontja alapján, **hogy az eljárás alá vont jogsértő magatartást tanúsított**, amikor az írott sajtóban megjelentetett fizetett hirdetésekben, a PR cikkekben és a szórólapon szereplő – a 49. pontban részletezett – fogyasztó megtévesztésére alkalmas állításokkal megsértette a Tpv. 8. § (2) bekezdés a) pontjában megfogalmazott tilalmat az általa forgalmazott étrend-kiegészítőkkel kapcsolatosan,
- a jogsértés súlyára, felróhatóságára tekintettel az eljárás alá vont vállalkozással szemben a Tpv. 78. § (1) bekezdése alapján **bírságot szabott ki**, és
- kötelezte a Tpv. 77. § (1) bekezdésének h) pontja alapján a Naturlife Kft.-t arra, hogy **a GVH határozatáról tegyen közzé tájékoztatást**.

60. A bírság meghatározása során a bírság alapösszegét a Versenytanács a jogsértő reklámokkal érintett 8 termékből származó, üzleti titoknak minősülő 2007. évi árbevételből kiindulva, ezen összeg 5 %-ában állapította meg.

Második lépcsőben figyelembe vette a verseny torzításával és a jogsértéshez való viszonyulással összefüggő körülményeket. A bírság megállapításánál több súlyosbító és enyhítő körülményt is figyelembe vett a Versenytanács.

Súlyosbító körülmények:

- Súlyosbító körülményként értékelte a Versenytanács a jogsértő állapot időtartamát, figyelemmel arra, hogy a reklámozás a teljes 2007 évet felölelte⁷,
- súlyosbító körülményként értékelte a Versenytanács a magatartás felróhatóságát, abban a tekintetben, hogy a – részben - bizalmi jellegű termékeket súlyos betegségben szenvedők számára is ajánlotta, akik hajlamosak arra, hogy a reklámozott gyógyhatásokat saját esetükre szóló határozott ígéretként értelmezzék,

⁷ Valójában a reklámozás 2005 májusban kezdődött, és 2006-ban is folyt a 2007. évvel azonos tartalommal

- a jogsértő tájékoztatás a fogyasztók széles rétegéhez jutott, illetve juthatott el az írott sajtóban megjelentetett fizetett hirdetésekben, PR cikkekben a gyógynövényboltokba és gyógyszertárakba kihelyezett szórólapon keresztül.

Enyhítő körülmények:

- az eljárásban érintett piacon a vállalkozás piaci részesedése nem számottevő (2004. május 1-től 2008 májusáig eltelt 4 év alatt 2928 étrend-kiegészítőt regisztráltak Magyarországon, amelyeknek ugyan csak kisebb hányada antioxidatív hatóanyagú, de az eljárás alá vont által forgalmazott termékek száma még ehhez a szűkebb termékkörhöz képes is alacsony),
- az eljárás alá vont önként kifejezésre juttatta azt a szándékát, hogy az előzetes álláspontban bemutatott jogszabályokat a jövőben szó szerint be kívánja tartani, azaz a további jogsértéstől való eltiltásnak, mint kilátásba helyezett szankciónak önként eleget tesz.

61. A Versenytanács értékelése alapján a bírság összegét nem növelték és nem csökkentették az alábbi körülmények:

- A Tptv. 78. §. (3) bekezdésében említett körülmények közül a jogsérelem súlyát – a Versenytanács megítélése szerint – kellőképpen kifejezi az érintett árbevétel figyelembe vett mértéke,
- a jogsértéssel elért előny nem volt számszerűsíthető, csekély mértékét az eljárás alá vont nem bizonyította,
- az eljárás alá vont eljárást segítő magatartása számottevően nem lépte túl a jogszabályi kötelezettségek teljesítését,
- a versenytársakhoz és az előállítási költségekhez képest alkalmazott alacsony fogyasztói árakat az eljárás alá vont nem bizonyította, az állítást a GVH által végzett szűrőpróbaszerű ellenőrzés (Flavin gyümölcskoncentrátum) nem erősítette meg,
- az árbevétel mértékét a Versenytanács nem tekintette csekélynek, de a kiindulópont megválasztása révén a releváns árbevétel szempont érvényesült a bírság megállapítása során,
- a hirdetésekre 2005 júniustól a 2007. év végéig költött összeget⁸ szintén nem tekintette csekély mértékűnek a Versenytanács,
- az OÉTI bejelentések ténye csak igen áttételesen kapcsolódik jelen ügyhöz, mivel az az étrend-kiegészítőként való forgalmazás előfeltétele.

62. Az enyhítő és súlyosító körülmények együttes mérlegelése alapján a Versenytanács a bírság alapösszegének felfelé kerekítését látta indokoltnak.

63. A bírságot a határozat kézhezvételétől számított harminc napon belül a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557-00000000 számú bírságbevételi számlája javára kell

⁸ A reklámköltséget összegző számítások a Vj-30/2008/017. sz. dokumentumban találhatóak, az üzleti titoknak minősülő adatok a Vj-30/2008/004 számú dokumentumban találhatóak.

megfizetni. A bíróság befizetéskor a közlemény rovatban feltüntetendő a versenyfelügyeleti eljárás száma, a megbírságolt vállalkozás neve, valamint a befizetés jogcíme (bírság).

64. A helyreigazító közlemény közzétételére kötelezést azért tartotta fontosnak a Versenytanács, hogy azok a fogyasztók, akik a reklámokat olvashatták, értesülhessenek arról is, hogy az étrend-kiegészítőkkal kapcsolatos egészségre vonatkozó állítások általánosan elfogadott tudományos bizonyítékkal nincsenek alátámasztva. A tájékoztatás fenti céljából következik, hogy a Versenytanács elégségesnek ítélte, hogy a helyreigazító közlemény abban az egészségmagazinban jelenjen meg, amelyben a vizsgált reklámok utoljára napvilágot láttak.

65. A Versenytanács jelen eljárásban nem vizsgálta az eljárás alá vont 2008. évi reklámjait. Nem volt oka kétségbe vonni az eljárás alá vont azon állítását, hogy ezek a reklámok már minden tekintetben megfelelnek a jogszabályi követelményeknek. Jelzi a Versenytanács, hogy ellenkező esetben új versenyfelügyeleti eljárás indulhat az eljárás alá vonttal szemben.

66. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tpv. 83.§-ának (1) bekezdése biztosítja.

67. A GVH hatásköre a Tpv. 45. §-án, illetékessége a Tpv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a GVH kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik bíróság (86. §) hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

Budapest, 2008. június 19.

1. sz. melléklet: Az eljárásban érintett készítmények

Az eljárásban érintett készítmény megnevezése	A készítmény OÉTI notifikációs száma és annak ideje	A készítmények hatására vonatkozó megállapításokban megfigyelhető eltérések a jelenleg forgalmazott és az OÉTI részére a notifikációs eljárás során bemutatott csomagoláson
„Nатурlife cseppek” antioxidáns tartalmú étrend-kiegészítő teakeverékkel és homoktövisvel	150/2004 2005 március	nincs eltérés
„Flavan натурlife inulinnal” antioxidáns hatású bioflavonoid tartalmú étrend-kiegészítő készítmény	437/2005 2005 augusztus	nincs eltérés
„Flavan натурlife kapszula inulinnal” antioxidáns hatású bioflavonoid tartalmú étrend-kiegészítő készítmény	438/2005 2005 augusztus	nincs eltérés
„Flavonoid inulinnal, vitaminokkal és cinkkel” antioxidáns hatású bioflavonoid tartalmú étrend-kiegészítő készítmény	337/2005 2005 május	A készítmény forgalmazását a Naturlife Kft. 2007. áprilistól megszüntette.
„Flavokid inulinnal, vitaminokkal, ásványi anyagokkal” antioxidáns hatású bioflavonoid tartalmú étrend-kiegészítő készítmény gyerekeknek	334/2005 2005 május	nincs eltérés
„Flavion inulinnal, ásványi anyagokkal és nyomelemekkel” antioxidáns hatású bioflavonoid tartalmú étrend-kiegészítő készítmény	336/2005 2005 május	A készítmény forgalmazását a Naturlife Kft. 2007. márciustól megszüntette.
„Flavorex gyümölcsörlemény tartalmú étrend-kiegészítő kapszula komlóval és vitaminokkal”	152/2004 2005 március	nincs eltérés
„Flavorex gyümölcs alapú koncentrátum, étrend- kiegészítő, komlókivonattal és vitaminokkal”	151/2004 2005 március	A készítmény forgalmazását a Naturlife Kft. 2007. júliustól megszüntette.

2. sz. melléklet

Az eljárásban érintett megállapítások 2005 májusa és 2007 júniusa között jelentek meg az itt felsorolt újságokban:

Újság megnevezése	Megjelenés időpontja	Reklámfelület mérete	Reklámozott étrend-kiegészítők
„Paramedicina” két havonta megjelenő, ingyenes egészségmagazin	2005 VI., IX., X., XII. hó 2006 II., IV., VI., IX., X., XII. hó	½ oldal ½ oldal	az eljárásban érintett összes termék; „Naturlife” cseppek;
„Természetgyógyász” havonta megjelenő, ingyenes egészségmagazin	2006 április 2006 június 2006 november 2007. évben 6 alkalommal 2006 június 2006 október 2006 december	½ oldal ½ oldalas PR cikk ¼ oldalas PR cikk	az eljárásban érintett összes termék; „Flavan Naturlife” „Flavan Naturlife”
„Szépség” gyártók, kereskedők, forgalmazók és fogyasztók számára 2 havonta megjelenő magazin	2005. évi 2. szám 2005. évi 3. szám 2005. évi 5. szám	¼ oldal ½ oldal ½ oldal	az eljárásban érintett összes termék
„IDEÁL” reforméletmód magazin	2006 április 2006 június	¼ oldal ½ oldalas PR cikk	„Flavan Naturlife” és Naturlife” cseppek Flavan Naturlife”
„Patika” havonta megjelenő egészségügyi ismeretterjesztő folyóirat	2006. évben 5 alkalommal	½ oldal	az eljárásban érintett összes termék